

ประกาศสำนักงานกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
เรื่อง เปิดรับโครงการทุนพัฒนาอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ปี ๒๕๖๔

ด้วยกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ได้จัดทำโครงการพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ปี ๒๕๖๔ (ทุนพัฒนาอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ปี ๒๕๖๔) เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้ด้อยโอกาสที่ได้รับการศึกษาหรือพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัดและมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตได้ รวมถึงให้มีการศึกษา วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยกระดับความสามารถของคนไทย โดยมีพื้นที่การดำเนินงานครอบคลุมทั่วประเทศ

เพื่อให้การดำเนินโครงการบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพโดยมีส่วนร่วมจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง กสศ. จึงขอเชิญชวนหน่วยงาน สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน องค์กรชุมชน มูลนิธิ องค์กรสาธารณประโยชน์ และกิจการเพื่อสังคม (หน่วยเสนอโครงการ) ที่มีแนวคิดมุ่งส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง ร่วมยื่นข้อเสนอโครงการเพื่อรับการสนับสนุนทุนจาก กสศ. ดังนี้

ข้อ ๑ คุณสมบัติของหน่วยเสนอโครงการ

๑.๑ สถานภาพ หน่วยงาน สถาบันการศึกษาทั้งรัฐและเอกชน องค์กรชุมชน มูลนิธิ องค์กรสาธารณประโยชน์ และกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) ที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลหรือมีเอกสารรับรองสถานะการจัดตั้งหน่วยงาน มีแนวทางการพัฒนาทักษะอาชีพและนวัตกรรมชุมชนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิสาหกิจชุมชน ศูนย์ปราชญ์ ศูนย์การเรียนรู้ ธุรกิจเพื่อสังคม และองค์กรสาธารณประโยชน์ที่ทำงานกับกลุ่มเป้าหมาย

๑.๒ สามารถพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยเป็นหน่วยงานที่มีศักยภาพในการพัฒนาอาชีพและต่อยอดนวัตกรรมได้อย่างเหมาะสม ตามความต้องการของกลุ่มประชากรวัยแรงงานผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ และผู้ด้อยโอกาสที่มุ่งเน้นการพัฒนาอาชีพบนฐานข้อมูล ความรู้ ทุนชุมชน ทุนทางสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากรให้ชุมชนสามารถวิเคราะห์ห่วงโซ่การผลิตทั้งในชุมชนและนอกชุมชนมีรูปแบบการพัฒนาทักษะอาชีพที่เน้นการปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ หรือในชุมชนท้องถิ่น หรือมีการพัฒนาในรูปแบบสร้างสรรค์สิ่งใหม่ทั้งที่เป็นกระบวนการทางความคิดและการนำนวัตกรรมมาแก้ไขปัญหาของชุมชน เช่น การใช้ฐานข้อมูล เทคโนโลยี เครือข่ายความร่วมมือหรือแพลตฟอร์มออนไลน์

๑.๓ ต้องมีเครือข่ายความร่วมมือการดำเนินงานร่วมกับชุมชน โดยมีความร่วมมือกับชุมชนในการดำเนินงาน และมีความสามารถบูรณาการเชื่อมโยงการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานทั้งในและนอกชุมชน รวมถึงการระดมทรัพยากรและเครือข่ายความร่วมมือเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของการทำงานในพื้นที่ อีกทั้งภาคีเครือข่ายมีความรู้ความเชี่ยวชาญในอาชีพที่หลากหลาย และสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้ด้อยโอกาสได้

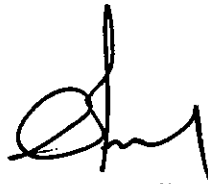
ข้อ ๒ ความชัดเจนของโครงการด้านข้อมูลชุมชนและกลุ่มเป้าหมาย ข้อเสนอโครงการต้องมีข้อมูลดังนี้ ๑) ข้อมูลชุมชนหรือพื้นที่ดำเนินการ รวมทั้งวิเคราะห์โอกาสและศักยภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนหรือพื้นที่ดำเนินการ ๒) ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้ด้อยโอกาสและการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน ๓) มีแผนการดำเนินโครงการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ศักยภาพและบริบทชุมชน

ข้อ ๓ สำคัญ เงื่อนไขการดำเนินงานโครงการ และหลักเกณฑ์กลุ่มเป้าหมายที่เข้าข่ายจะได้รับความช่วยเหลือ รายละเอียดปรากฏตาม เอกสารแนบท้ายประกาศ ๑ และ ๒

ข้อ ๔ การเสนอโครงการ เปิดรับสมัครตั้งแต่วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔ - ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๔ โดยหน่วยเสนอโครงการที่มีคุณสมบัติตามข้อ ๑ และมีความประสงค์จะเข้าร่วมโครงการสามารถยื่นข้อเสนอโครงการผ่านระบบออนไลน์ที่ www.EEF.or.th ได้ตั้งแต่วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔ - ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๔ เวลา ๑๔.๓๐ น. โดยขอให้ดำเนินการจัดทำเอกสารทุกส่วนให้ครบถ้วนสมบูรณ์และกรุณาตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารทั้งหมดก่อนส่ง ทั้งนี้ กสศ. ขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาโครงการที่เอกสารหลักฐานไม่ครบถ้วน

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทรศัพท์ ๐๒ ๐๗๙ ๕๔๗๕ กด ๓ เบอร์มือถือ ๐๖ ๑๔๔๐ ๖๑๓๔ หรือ ๐๖ ๕๙๖๙ ๑๓๖๔ และทางอีเมล community@eef.or.th

ประกาศ ณ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(นายสุกกร บัวสาย)

ผู้จัดการกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

เอกสารแนบท้าย ๑

ประกาศเปิดรับโครงการทุนพัฒนาอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ปี ๒๕๖๔

สาระสำคัญและเงื่อนไขการดำเนินงานโครงการ

ข้อ ๑ กรอบแนวคิด

โครงการนี้มุ่งส่งเสริมการศึกษาเพื่อการพัฒนาอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างอาชีพและสร้างรายได้ของกลุ่มประชากรวัยแรงงานผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้ด้อยโอกาสให้สามารถยกระดับการศึกษาเรียนรู้สู่การพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการใหม่ หรือแรงงานฝีมือในชุมชน/สังคมที่เป็นไปตามศักยภาพและความต้องการ รวมถึงการสร้างต้นแบบ (Model) ผ่านการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในยกระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่การประกอบอาชีพ เพื่อนำไปสู่การต่อยอดขยายผลในระดับท้องถิ่น และนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อ ๒ นิยามสำคัญ

๒.๑ การพัฒนาทักษะอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน หมายถึง กระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อยกระดับการศึกษาที่เชื่อมโยงกับฐานเศรษฐกิจ ฐานสังคมและฐานทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งครอบคลุมทั้งมิติข้อมูล ความรู้ ทุนทางสังคม จิตใจ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ ผ่านการปฏิบัติการร่วมที่มีความต่อเนื่อง ยึดโยงและการมีส่วนร่วมของชุมชน และเป็นกระบวนการทำงานที่ร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น เช่น สภาผู้นำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคส่วนต่าง ๆ เช่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สถาบันวิชาการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่การมีชุมชนหรือพื้นที่นวัตกรรมที่สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

๒.๒ การต่อยอดและขยายผลการพัฒนาทักษะอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน หมายถึง โครงการพัฒนาอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐานที่ได้รับคัดเลือกเข้าร่วมโครงการฯ จาก กสศ. เพื่อยกระดับผลลัพธ์การทำงานทั้งด้านการส่งเสริมสนับสนุนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาหรือพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัดและมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตได้อย่างยั่งยืน ตลอดจนมีการบูรณาการทำงานร่วมกันกับองค์กรภาคีในพื้นที่ ในลักษณะสานพลัง (Synergy) ที่พัฒนาเชิงระบบ ทั้งมิติ เศรษฐกิจ การศึกษา และเชิงนิเวศ ที่สามารถนำไปสู่การกำหนดนโยบายสาธารณะในระดับชุมชนท้องถิ่นร่วมกัน และเป็นแหล่งเรียนรู้ได้

ข้อ ๓ วัตถุประสงค์ของการสนับสนุนทุนโครงการ

๓.๑ เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาหรือพัฒนา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัดและมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตได้

๓.๒ เพื่อค้นหานวัตกรรมชุมชนที่เสริมสร้างขีดความสามารถของกลุ่มเป้าหมายและชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้จนนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อ ๔ พื้นที่ดำเนินงานและกลุ่มเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

๔.๑ พื้นที่ดำเนินงาน ระดับหมู่บ้าน ตำบล เทศบาล และพื้นที่การเรียนรู้ เช่น ชุมชนออนไลน์ ทัศนสถาน สถานที่ทางศาสนา กศน. แหล่งเรียนรู้ชุมชน ค่ายทหาร สหกรณ์ เป็นต้น โดยหน่วยเสนอโครงการสามารถระบุพื้นที่ดำเนินการ (สามารถระบุได้มากกว่า ๑ พื้นที่แต่ไม่เกิน ๔ พื้นที่) และมีการทำงานในลักษณะพันธมิตรและการมีส่วนร่วมของหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ ประมาณการพื้นที่ดำเนินงานทั้งโครงการครอบคลุม ๗๗ จังหวัดทั่วประเทศ

๔.๒ กลุ่มเป้าหมาย เป็นกลุ่มประชากรวัยแรงงานผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้ด้อยโอกาสที่มีคุณสมบัติตามเอกสารแนบท้ายโครงการ โดยหน่วยเสนอโครงการต้องระบุจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่จะดำเนินการในพื้นที่/ชุมชนอย่างน้อยตั้งแต่ ๕๐ คน แต่ไม่เกิน ๑๐๐ คน ตามศักยภาพและความเหมาะสม

ทั้งนี้ หากกลุ่มเป้าหมายตามที่เสนอมีจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่มีบุตรหรือธิดากำลังศึกษาอยู่ไม่เกินการศึกษาภาคบังคับหรือ ม. ๓ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ของจำนวนที่ได้คัดเลือกทั้งหมดจะได้รับการพิจารณาเป็นกรณีพิเศษ

ข้อ ๕ ข้อเสนอโครงการ ต้องแสดงแนวคิดและวิธีการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยมีข้อมูลและหลักฐานที่เชื่อถือได้เพื่อสนับสนุนประเด็น ดังต่อไปนี้

๕.๑ ความพร้อมและความเชื่อมั่น หน่วยเสนอโครงการต้องแสดงให้เห็นความพร้อมใน ๓ ด้าน ได้แก่

๕.๑.๑ การวิเคราะห์ชุมชน โดยมีข้อมูลการวิเคราะห์บริบทพื้นที่ ชุมชน ทุนชุมชน ทุนทรัพยากร ทุนบุคคล ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ทุนทางความรู้ และปัญหาของชุมชน ตลอดจนข้อมูลภายนอกที่มีผลต่อชุมชน รวมถึงการเข้าใจสภาพพื้นที่ในการดำเนินงาน เพื่อการออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทชุมชนและกลุ่มเป้าหมาย

๕.๑.๒ การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย โดยมีข้อมูลกลุ่มเป้าหมายตรงตามคุณสมบัติที่กำหนด มีข้อมูลความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการพัฒนาศักยภาพและการส่งเสริมการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทชุมชน

๕.๑.๓ ศักยภาพในการทำงาน หน่วยเสนอโครงการต้องแสดงให้เห็นถึงศักยภาพและประสบการณ์การทำงานกับชุมชนท้องถิ่นหรือพื้นที่การเรียนรู้ รวมถึงมีความพร้อมด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ ความเชี่ยวชาญ และบุคลากร

๕.๒ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้สู่พัฒนาทักษะอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ให้แก่กลุ่มประชากรวัยแรงงานผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้ด้อยโอกาส

๕.๒.๑ การพัฒนาทักษะอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ข้อเสนอโครงการต้องแสดงแนวทางการพัฒนาให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

(๑) ความสามารถในการทำงานที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-based) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาอาชีพบนฐานข้อมูล ความรู้ ทุนทางสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากร ให้ชุมชนสามารถวิเคราะห์ห่วงโซ่การผลิต (supply chain) ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน (Macro-Region-Communities) เพื่อกำหนดรูปแบบการพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมกับท้องถิ่นและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อนำไปสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมหรือแรงงานฝีมือในชุมชน

(๒) การพัฒนาทักษะ....

(๒) การพัฒนาทักษะเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพ ๔ ด้าน ได้แก่

- ทักษะการดูแลสุขภาพจิต ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย โดยข้อเสนอโครงการ จะต้องแสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมชุมชนเข้าสู่วิถีสุขภาพ และสิ่งแวดล้อมที่ดี สร้างความเข้าใจระดับชุมชนที่ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพพื้นฐาน กายและใจ ของบุคคล ครอบครัวและชุมชน

- ทักษะอาชีพและการประกอบการ เน้นการประกอบการเองหรือรวมกลุ่ม การยกระดับมาตรฐานฝีมือ ตามความต้องการของผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้ด้อยโอกาส และทิศทางการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น การเพิ่มมูลค่าให้แก่การประกอบอาชีพสอดคล้องกับต้นทุนที่มีในชุมชนเป็นสำคัญ

- ทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ที่เน้นให้เกิดการคิดแบบเติบโต ปรับตัวได้ (Growth Mindset & Adaptability) คิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม และความรู้พื้นฐานทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital literacy) และการหาโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงทักษะด้านความสัมพันธ์ การสื่อสารและการยอมรับส่งเสริมซึ่งกันและกัน และทักษะด้านจิตวิญญาณ การเป็นมนุษย์ที่ตระหนักรู้อย่างมีสติ เคารพในคุณค่าความเป็นมนุษย์และธรรมชาติ

- ทักษะชีวิตด้านการจัดการเศรษฐกิจครัวเรือนและการบริหารหนี้สิน เป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อการบริหารจัดการชีวิตและการวางแผนทางการเงินแก่กลุ่มเป้าหมาย เช่น การวางแผนการออกแบบวิธีการจัดการการเงินในระดับครัวเรือนเพื่อการมีชีวิตที่มั่นคง การทำบัญชีครัวเรือน การออม การจัดการรายรับรายจ่าย รวมถึงการสร้าง ความมั่นคงทางอาหารเพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

(๓) รูปแบบและวิธีการเรียนรู้ที่นำไปสู่การส่งเสริมการมีงานทำของผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้ด้อยโอกาส ข้อเสนอโครงการต้องแสดงรูปแบบ วิธีการที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพและการมีงานทำ การเพิ่มรายได้ ซึ่งนอกจากรูปแบบการฝึกทักษะแล้วต้องมีกิจกรรมปฏิบัติงานจริงในชุมชนหรือสถานประกอบการและการพิจารณาสนับสนุนเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพในกรณีที่ยากไร้และด้อยโอกาส

๕.๓ ความร่วมมือกับชุมชน ข้อเสนอโครงการต้องมีพื้นที่หรือชุมชนที่ร่วมดำเนินงานและมีความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น เช่น สภาผู้นำ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรชุมชน และสถานประกอบการในท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอาชีพหรือนวัตกรรมชุมชนอย่างยั่งยืน เช่น การจัดหาตลาดรองรับ การใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาทักษะผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้ด้อยโอกาสในชุมชนท้องถิ่น ทั้งอาคารสถานที่วัสดุอุปกรณ์ฝึกอบรมหรือบุคลากร รวมถึงการสนับสนุนและพัฒนาทางวิชาการ การทำข้อตกลงส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะอาชีพกับสถานศึกษาในพื้นที่ชุมชน เป็นต้น

ข้อ ๖ การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย ให้หน่วยเสนอโครงการที่ได้รับเลือกให้เข้าร่วมโครงการเป็นผู้รับผิดชอบในการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตาม เอกสารแนบท้ายประกาศ ๒ โดยการมีส่วนร่วมของพื้นที่ดำเนินงานและชุมชนท้องถิ่น หน่วยเสนอโครงการต้องจัดเก็บข้อมูลเอกสารหลักฐานของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นหลักฐานแสดงกับสาธารณะถึงความโปร่งใสและความเป็นธรรมในการดำเนินการ ในการนี้ กสศ. อาจมีการสุ่มตรวจคุณสมบัติของหน่วยเสนอโครงการได้รับการคัดเลือกและกลุ่มเป้าหมายในโครงการดังกล่าวด้วยก็ได้

ข้อ ๗ ระยะเวลาดำเนินโครงการ ระยะเวลาดำเนินโครงการไม่เกิน ๗ เดือน โดยสามารถเริ่มโครงการตั้งแต่เดือนกันยายน ๒๕๖๔ เป็นต้นไป

ข้อ ๘ กสศ. จัดสรรงบประมาณปี ๒๕๖๔ เพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการ ดังนี้

๘.๑ ทูบพัฒนาอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน งบประมาณสำหรับดำเนินงาน ไม่เกินโครงการละ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยโครงการต้องมีแผนการใช้งบประมาณอย่างเหมาะสม สมเหตุสมผล หรือมีงบประมาณสมทบจากหน่วยอื่น ๆ รายละเอียดการสนับสนุนงบประมาณตามแบบข้อเสนอโครงการ (Proposal) ทั้งนี้ กสศ. ขอสงวนสิทธิ์ไม่รับพิจารณาหากข้อเสนอโครงการที่มีงบประมาณเกินกว่าที่กำหนด

๘.๒ กรณีเป็นโครงการต่อยอดและขยายผล ต้องมีการสนับสนุนจากองค์กรภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน โดยมีทรัพยากรสมทบในโครงการซึ่งเป็นได้ทั้งตัวเงิน หรือทรัพยากรที่ไม่ใช่ตัวเงิน หรือทั้งสองอย่าง เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่าโครงการนั้นสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เกิดความร่วมมือของหน่วยงานที่ร่วมดำเนินงาน รวมถึงเกิดประโยชน์ต่อผู้ได้รับผลประโยชน์จากโครงการ

ข้อ ๙ การจัดทำฐานข้อมูล

ข้อเสนอโครงการต้องมีแผนการจัดทำฐานข้อมูลของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อการให้ความช่วยเหลือ ติดตามดูแล และการประเมินผล

ทั้งนี้ โครงการที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการ จะต้องมีการจัดเก็บข้อมูลและดำเนินการต่าง ๆ ตามนโยบายการรักษาความมั่นคงปลอดภัยระบบสารสนเทศของ กสศ. รวมถึงกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๑๐ การสร้างนวัตกรรมและการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑๐.๑ เป็นโครงการที่บ่งบอกถึงความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยเสนอโครงการ กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการช่วยเหลือ และพื้นที่/ชุมชน

๑๐.๒ เป็นโครงการที่บ่งบอกว่าจะก่อให้เกิดนวัตกรรมที่เป็นความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีลักษณะเฉพาะ หรือเป็นเอกลักษณ์

๑๐.๓ ผลที่ได้จากการทำโครงการแสดงถึงโอกาสที่จะมีความยั่งยืน สามารถวัดผลได้ในระดับผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome)

๑๐.๔ มีการระดมทรัพยากรและสนับสนุนงบประมาณสมทบจากแหล่งอื่น ๆ

ข้อ ๑๑ การบริหารจัดการและการขยายผล

๑๑.๑ มีการจัดระบบบริหารจัดการโครงการที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใส ผู้รับผิดชอบโครงการมีประวัติและผลงานน่าเชื่อถือ หรือมีหลักฐานแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจ และแรงบันดาลใจที่แรงกล้า ทำให้เห็นถึงความเป็นไปได้ว่าจะบริหารโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีกลไกบริหารจัดการที่แสดงถึงความเชื่อถือที่จะนำพาโครงการให้ประสบความสำเร็จ

๑๑.๒ มีแผนการติดตามผลการดำเนินโครงการที่ชัดเจนและเหมาะสม ในข้อเสนอโครงการสามารถระบุ ผลผลิต (Output) สำคัญในระยะต่าง ๆ ได้และสามารถระบุผลลัพธ์ (Outcome) เมื่อโครงการจบลง (ถ้ามี)

๑๑.๓ ผลผลิตสำคัญของโครงการมีคุณค่าในการเผยแพร่สู่สาธารณะเพื่อขยายผล โดยอาจแปรรูปเป็นสื่อเผยแพร่ที่เหมาะสม เช่น วิดิทัศน์ คู่มือ หนังสือ เป็นต้น

ข้อ ๑๒ หลักเกณฑ์ในการพิจารณา

๑๒.๑ องค์ประกอบในการพิจารณาทุนพัฒนาอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน จะดำเนินการ โดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่จะพิจารณาคูณภาพของข้อเสนอโครงการ ดังต่อไปนี้

๑) บทบาท ศักยภาพของคณะทำงาน และประสบการณ์การทำงานร่วมกับชุมชน โดยผู้รับผิดชอบโครงการมีประวัติและผลงานน่าเชื่อถือ หรือมีหลักฐานแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจและแรงบันดาลใจ ในการดำเนินงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการจัดระบบบริหารจัดการโครงการที่มีความโปร่งใส

๒) ข้อมูลและการวิเคราะห์ชุมชนและกลุ่มเป้าหมาย (การวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และการวิเคราะห์บริบทพื้นที่ ทุนและศักยภาพชุมชนที่จะสามารถส่งเสริมการประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน)

๓) กรอบแนวคิดโครงการมีความสมเหตุสมผล มีการออกแบบโครงการ มีแผนการดำเนินงานที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

๔) โครงการแสดงให้เห็นถึงแผนการพัฒนาทักษะอาชีพ กระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการทำงานบนเส้นทางอาชีพตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ไปจนถึงปลายน้ำ และมีความสอดคล้องกับบริบทของชุมชน รวมไปถึงการสร้างการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการมีงานทำของกลุ่มเป้าหมาย รวมไปถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๕) ความร่วมมือกับหน่วยงานในชุมชนท้องถิ่นทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรชุมชน และสถานประกอบการในท้องถิ่นในการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอาชีพ

๖) ความสอดคล้องระหว่างกระบวนการทำงานและงบประมาณ รวมไปถึงการมีแผนการดำเนินงานที่มีความชัดเจนและเหมาะสม

๑๒.๒ กรณีที่เป็นโครงการต่อยอดและขยายผลการพัฒนาทักษะอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ตามข้อ ๒.๒ อย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) แนวคิดการยกระดับผลลัพธ์การการออกแบบการดำเนินโครงการทั้งด้านการส่งเสริมสนับสนุนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้ด้อยโอกาส ให้ได้รับการศึกษาหรือพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัดและมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตได้ และความร่วมมือกับสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะอาชีพแก่นักเรียนในพื้นที่ชุมชน

๒) โครงการต้องมีการทำงานที่การบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่และนอกพื้นที่ รวมถึงการระดมทรัพยากรและเครือข่ายความร่วมมือเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและยกระดับการพัฒนาทักษะอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

๓) โครงการต้องมีการสนับสนุนจากองค์กรภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน โดยมีทรัพยากรสมทบในโครงการซึ่งเป็นได้ทั้งตัวเงิน หรือทรัพยากรที่ไม่ใช่ตัวเงิน หรือทั้งสองอย่าง เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่าโครงการนั้นสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

๔) โครงการมีโอกาสและความเป็นไปได้ในการดำเนินโครงการให้บรรลุผลสำเร็จ โดยจะมีการพิจารณาประวัติส่งมอบงานตามระยะเวลาที่กำหนด และมีการใช้จ่ายเงินตามระเบียบ กสศ. ของผู้รับผิดชอบโครงการและทีมงานประกอบการพิจารณาด้วย

ข้อ ๑๓ การพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอโครงการ

๑๓.๑ กสศ. จะแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นมาคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่พิจารณาคัดเลือกข้อเสนอโครงการในเบื้องต้น โดยนอกจากการพิจารณาเอกสารข้อเสนอโครงการตามข้อ ๕, ๙, ๑๐, ๑๑ และ ๑๒ แล้ว คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอาจสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม หรือเชิญผู้ยื่นข้อเสนอโครงการเข้าชี้แจงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยก็ได้

๑๓.๒ เมื่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอโครงการแล้วเสร็จ จะเสนอรายชื่อโครงการที่ผ่านการคัดเลือกให้คณะอนุกรรมการกำกับทิศทางโครงการพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับผู้ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน พิจารณาให้ความเห็นชอบ และการพิจารณาของคณะอนุกรรมการฯ ให้ถือเป็นที่สุด

ข้อ ๑๔ กสศ. สนับสนุนมาตรการส่งเสริมการดำเนินงาน

เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย กสศ. จะจัดให้มีกลไกและมาตรการส่งเสริมการดำเนินโครงการที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการ เช่น

๑๔.๑ กสศ. จัดประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop online) เรื่องแนวคิดและการพัฒนาข้อเสนอโครงการปี ๒๕๖๔ โดยผู้เสนอโครงการสามารถเข้าร่วมตามความสมัครใจ

๑๔.๒ การสนับสนุนการทำงานโดยที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญและทีมพี่เลี้ยงให้คำแนะนำตลอดโครงการ

๑๔.๓ จัดประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้หน่วยอาชีพมีความสามารถในการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย วิเคราะห์ชุมชนหรือพื้นที่การเรียนรู้ การสร้างความรู้ และทักษะที่เกี่ยวข้อง

๑๔.๔ จัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานและสนับสนุนวิชาการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างโครงการในระดับพื้นที่

๑๔.๕ การวิจัยปฏิบัติการ เพื่อถอดความรู้และประเมินผลสำเร็จการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงมีการสรุปบทเรียนและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้หน่วยเสนอโครงการที่เข้าร่วมโครงการต้องยินยอมให้ข้อมูลและร่วมกิจกรรมในข้อ ๑๔.๒ ถึง ๑๔.๕

ข้อ ๑๕ การทำสัญญารับทุนสนับสนุน

๑๕.๑ กสศ. จะทำสัญญาให้ทุนสนับสนุนการดำเนินโครงการกับหน่วยเสนอโครงการที่ผ่านการคัดเลือก และหน่วยเสนอโครงการมีความรับผิดชอบที่จะต้องดำเนินงานตามโครงการเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ

๑๕.๒ เมื่อหน่วยเสนอโครงการได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการ จะต้องดำเนินการขึ้นทะเบียนภาคีร่วมดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ที่ กสศ. กำหนด ให้แล้วเสร็จก่อนการจัดทำสัญญารับทุนสนับสนุน

๑๕.๓ กสศ. อาจจัดให้มีกระบวนการปรับปรุงรายละเอียดข้อเสนอโครงการเพื่อให้เกิดความเหมาะสมก่อนการจัดทำสัญญาได้ และหน่วยเสนอโครงการจะต้องเข้าร่วมกระบวนการดังกล่าวตามที่ได้รับแจ้งจาก กสศ.

ข้อ ๑๖ ปฏิทินดำเนินงาน

การดำเนินงาน	ระยะเวลา
ประกาศสนับสนุนทุนและรับข้อเสนอโครงการ	๕ - ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๔
พิจารณาและปรับปรุงโครงการ จัดทำสัญญาและสนับสนุนงบประมาณ	เดือนสิงหาคม ๒๕๖๔
โครงการเริ่มดำเนินงาน	เดือนกันยายน ๒๕๖๔
โครงการดำเนินงานแล้วเสร็จ	ภายใน ๗ เดือนนับแต่วันลงนามในสัญญา

ข้อ ๑๗ ในกรณีมีปัญหาใด ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามประกาศนี้ กสศ. สงวนสิทธิ์เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด และคำวินิจฉัยนั้นถือเป็นที่สุด

เอกสารแนบท้าย ๒

ประกาศเปิดรับโครงการทุนพัฒนาอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ปี ๒๕๖๔

หลักเกณฑ์กลุ่มเป้าหมายที่เข้าข่ายจะได้รับความช่วยเหลือ

๑. ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

๑.๑ อายุ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

๑.๒ ไม่ได้ศึกษา หรือการศึกษาต่ำกว่า หรือเทียบเท่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษาปีที่ ๖)

๑.๓ รายได้เฉลี่ยต่อคนไม่เกิน ๖,๕๐๐ ต่อเดือน

* โดยต้องมีการรับรองรายได้และข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในตำบลที่กลุ่มเป้าหมายอยู่ในพื้นที่ เช่น ข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญงาน หรือระดับชำนาญการ หรือเทียบเท่า) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารท้องถิ่น ฯลฯ

** รายได้เฉลี่ยแรงงานนอกระบบ ข้อมูลจากการวิเคราะห์จากการสำรวจแรงงานนอกระบบ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

๒. ผู้ที่ด้อยโอกาส โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

๒.๑ อายุ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

๒.๒ ผู้ด้อยโอกาส หมายถึง ผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน ได้รับผลกระทบ ในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม ภัยธรรมชาติ หรืออยู่ในพื้นที่ความไม่สงบ หรือขาดโอกาสที่จะเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ หรือสมควรได้รับการช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรม ตลอดจนประสบปัญหาที่ยังไม่มีองค์กรหลักรับผิดชอบ อันจะส่งผลให้ไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคกับผู้อื่น รวมถึงการด้อยโอกาสลักษณะอื่น ๆ ที่คณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาประกาศกำหนดเพิ่มเติม โดยมีลักษณะ/ประเภท ตามเอกสารแนบท้าย

ลักษณะ/ประเภทผู้ด้อยโอกาส เช่น

ลักษณะ/ประเภท	เอกสารหลักฐานสนับสนุนการพิจารณา
(๑) ผู้เร่ร่อน หมายถึง ผู้ที่ไม่มีที่อยู่อาศัยพักพิงเป็นหลักแหล่งแน่นอน ดำรงชีวิตอยู่อย่างไร้ทิศทางขาดปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เสี่ยงต่อการประสบภัยอันตรายและเป็นปัญหาสังคม	☐ หลักฐานจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ☐ หลักฐานที่บ่งชี้ถึงการไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคกับผู้อื่น
(๒) เด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือผู้ต้องขังในทัณฑสถาน หมายถึง ผู้ที่กระทำความผิดและถูกควบคุมตามกฎหมาย ตลอดถึงเด็กหญิงที่ตั้งครรภ์นอกสมรส ซึ่งมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น การทำแท้ง การฆ่าตัวตาย การทอดทิ้งทารก	☐ หลักฐานจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ☐ หลักฐานที่บ่งชี้ถึงการไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคกับผู้อื่น

มีต่อในหน้า ๒....

ลักษณะ/ประเภท	เอกสารหลักฐานสนับสนุนการพิจารณา
<p>(๓) ผู้พันโทช หมายถึง ผู้ที่ได้รับการปลดปล่อยจากเรือนจำหรือทัณฑสถาน ได้รับการพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษจำคุก อกภัยโทษ และได้รับการปลดปล่อยเมื่อจำคุกครบกำหนดตามคำพิพากษาของศาล รวมทั้งผู้พ้นจากการคุมประพฤติ ผู้พ้นจากการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕</p>	<p>☐ เอกสารรับรองการพ้นโทษ</p> <p>☐ หลักฐานที่บ่งชี้ถึงการไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคกับผู้อื่น</p>
<p>(๔) ผู้ติดเชื้อ HIV ผู้ป่วยเอดส์ และครอบครัวผู้ได้รับผลกระทบ</p> <p>☐ ผู้ติดเชื้อ HIV หมายถึง บุคคลที่มีกลุ่มอาการของโรคที่เกิดกับระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายเสื่อมหรือบกพร่องซึ่งเกิดขึ้นมาภายหลังไม่ได้เป็นมาแต่กำเนิด โดยมีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัส Human Immune Deficiency Virus</p> <p>☐ ผู้ป่วยเอดส์ หมายถึง ผู้ได้รับเชื้อเอดส์แล้ว และเมื่อร่างกายอ่อนแอ ระบบภูมิคุ้มกันเสื่อมหรือไม่มีภูมิคุ้มกันของร่างกาย เกิดการติดเชื้อโรคอื่น ๆ ได้ง่าย</p> <p>☐ ผู้ได้รับผลกระทบจากผู้ติดเชื้อ HIV และผู้ป่วยเอดส์ หมายถึง ครอบครัวของผู้ติดเชื้อ HIV และ ผู้ป่วยเอดส์</p>	<p>☐ ใบรับรองแพทย์ ระบุว่าเป็นผู้ติดเชื้อ HIV หรือเป็นครอบครัวของผู้ติดเชื้อ HIV (ระบุชื่อและความสัมพันธ์ในใบรับรองแพทย์)</p> <p>☐ หลักฐานที่บ่งชี้ถึงการไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคกับผู้อื่น</p>
<p>(๕) คนพิการ</p> <p>บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น ได้แก่ บุคคลที่สูญเสียการเห็นตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงตาบอดสนิท ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภทดังนี้</p> <p>☐ คนตาบอด หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็นมาก จนต้องใช้ไม้เท้าและสุนัขนำทาง หากตรวจวัดความชัดของสายตาข้างดีเมื่อแก้ไขแล้ว อยู่ในระดับ ๖ ส่วน ๖๐ (๖/๖๐) หรือ ๒๐ ส่วน ๒๐๐ (๒๐/๒๐๐) จนถึงไม่สามารถรับรู้เรื่องแสง</p> <p>☐ คนเห็นเลือนราง หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็น แต่ยังสามารถอ่านอักษรตัวพิมพ์ ขยายใหญ่ด้วยอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก หากวัดความชัดของสายตาข้างดีเมื่อแก้ไขแล้วอยู่ในระดับ ๖ ส่วน ๑๘ (๖/๑๘) หรือ ๒๐ ส่วน ๗๐ (๒๐/๗๐)</p> <p>บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ได้แก่ บุคคลที่</p>	<p>☐ บัตรประจำตัวคนพิการ (ที่ยังไม่หมดอายุ)</p> <p>☐ หลักฐานที่บ่งชี้ถึงการไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคกับผู้อื่น</p>

ลักษณะ/ประเภท	เอกสารหลักฐานสนับสนุนการพิจารณา
<p>สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ระดับหูตึงน้อยจนถึงหูหนวก ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภท ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none">☐ คนหูหนวก หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถเข้าใจการพูดผ่านทาง การได้ยินไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งโดยทั่วไปหากตรวจการได้ยิน จะมีการสูญเสียการได้ยิน ๙๐ เดซิเบลขึ้นไป☐ คนหูตึง หมายถึง บุคคลที่มีการได้ยินเหลืออยู่เพียงพอที่จะได้ยินการพูดผ่านทาง การได้ยิน โดยทั่วไปจะใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งหากตรวจวัดการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยินน้อยกว่า ๙๐ เดซิเบลลงมาถึง ๒๖ เดซิเบล <p>บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้แก่ บุคคลที่มีความจำกัดอย่างชัดเจนในการปฏิบัติตน (Functioning) ในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ คือ ความสามารถทางสติปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญ ร่วมกับ ความจำกัดของทักษะการปรับตัวอีกอย่างน้อย ๒ ทักษะจาก ๑๐ ทักษะ ได้แก่ การสื่อความหมาย การดูแลตนเอง การดำรงชีวิตภายในบ้าน ทักษะทางสังคม/ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน การรู้จักดูแลควบคุมตนเอง การนำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวัน การทำงาน การใช้เวลาว่าง การรักษาสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย ทั้งนี้ได้แสดงอาการดังกล่าวก่อนอายุ ๑๘ ปี</p> <p>บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภท ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none">☐ บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว ได้แก่ บุคคลที่มีอวัยวะไม่สมบูรณ์หรือขาดหายไป กระดูกหรือกล้ามเนื้อผิดปกติ มีอุปสรรคในการเคลื่อนไหวความบกพร่องดังกล่าว อาจเกิดจากโรคทางระบบประสาท โรคของระบบกล้ามเนื้อและกระดูก การไม่สมประกอบมาแต่กำเนิด อุบัติเหตุและโรคติดต่อ☐ บุคคลที่มีความบกพร่องทางสุขภาพ ได้แก่ บุคคลที่มีความเจ็บป่วยเรื้อรังหรือมีโรคประจำตัวซึ่งจำเป็นต้อง	

ลักษณะ/ประเภท	เอกสารหลักฐานสนับสนุนการพิจารณา
<p>ได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา ซึ่งมีผลทำให้เกิดความจำเป็นต้องได้รับการศึกษาพิเศษ</p> <p>บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้แก่ บุคคลที่มีความผิดปกติในการทำงานของสมองบางส่วนที่แสดงถึงความบกพร่องในกระบวนการเรียนรู้ที่อาจเกิดขึ้นเฉพาะความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน คือ การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ซึ่งไม่สามารถเรียนรู้ในด้านที่บกพร่องได้ทั้งที่มีระดับสติปัญญาปกติ</p> <p>บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา ได้แก่ บุคคลที่มีความบกพร่องในการเปล่งเสียงพูด เช่น เสียงผิดปกติ อัตราความเร็วและจังหวะการพูดผิดปกติ หรือบุคคลที่มีความบกพร่องในเรื่องความเข้าใจหรือการใช้ภาษาพูด การเขียนหรือระบบสัญลักษณ์อื่นที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งอาจเกี่ยวกับรูปแบบ เนื้อหาและหน้าที่ของภาษา</p> <p>บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม หรืออารมณ์ ได้แก่ บุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติเป็นอย่างมาก และปัญหาทางพฤติกรรมนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลจาก ความบกพร่องหรือความผิดปกติทางจิตใจหรือสมองในส่วนของ การรับรู้ อารมณ์หรือความคิด เช่น โรคจิตเภท โรคซึมเศร้า โรคสมองเสื่อม เป็นต้น</p> <p>บุคคลออทิสติก ได้แก่ บุคคลที่มีความผิดปกติของระบบการทำงานของสมองบางส่วนซึ่งส่งผลต่อความบกพร่องทางพัฒนาการด้านภาษา ด้านสังคมและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และมีข้อจำกัดด้านพฤติกรรม หรือมีความสนใจจำกัดเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยความผิดปกตินั้นค้นพบได้ก่อนอายุ ๓๐ เดือน</p> <p>บุคคลพิการซ้อน ได้แก่ บุคคลที่มีสภาพความบกพร่องหรือความพิการมากกว่าหนึ่งประเภทในบุคคลเดียวกัน</p>	

*ประเภทความด้อยโอกาส อ้างอิงจากคำจำกัดความของกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์